

Landschap is geheugen. Het landschap bewaart onbeperkt de sporen van het verleden, brengt herinneringen tot leven, doet schimmen uit het verleden herleven die alleen nog bestaan in het geheugen van de reiziger of van degene die eenvoudig trouw blijft aan dit landschap.

Voor de romantische mens is het landschap bovendien de belangrijkste bron van melancholie. Als symbool van de dood, van de genadeloze vergankelijkheid van de tijd en het leven – het landschap is eeuwig en overleeft bijna altijd degene die ernaar kijkt – laat het ook dat uiteindelijke scenario zien waarin achteruitgang en onzekerheid langzaam maar zeker het geheugen vernietigen van de reiziger – de mens, kortom – die al heel lang weet dat de weg die hij aflegt nergens toe leidt. Voor de romantische mens is het niet de blik die aangetast wordt door het landschap; het is het landschap dat uiteindelijk verandert in een aandoening van hart en ziel.

In deze overtuiging- en met de vage intuïtie dat het landschap en het geheugen in sommige gevallen hetzelfde zijn – ging ik op een dag in de zomer van 1981 op pad om te voet de rivier af te lopen waaraan ik in mijn jeugd alle zomers doorbracht, van haar dood tot aan haar geboorte, en in welks water ik voor het eerst de schimmen weerspiegeld zag van walnotenbomen en vergetelheid. Gedurende de vele jaren dat ik nauwelijks terugkeerde naar haar oevers en me haar alleen herinnerde van foto's, bleef de Curueño – de legendarische rivier van mijn jeugd, de eenzame en groene rivier die dwars door het hart van de bergen van Léon loopt en in zijn bestaan van amper veertig kilometer net zoveel dorpjes, herbergen en een complete cultuur aaneenrijgt – door dezelfde decors en landschappen van mijn jeugd lopen, maar ik was niet meer dezelfde. Het geheugen en de tijd, bedacht ik, hadden zich wederzijds in elkaar opgelost – zoals wanneer twee rivieren samenvloeien – en mijn herinneringen in spoken veranderd en nog een keer die oude klacht van de reiziger bevestigd dat het nergens toe dient om terug te keren naar de oorsprong omdat, ook al blijven de landschappen onveranderlijk, de waarneming zich nooit herhaalt.

Het schrift van deze reis bleef een tijd liggen totdat ik op een goede dag, een paar jaar geleden, besloot het op te pakken en er een boek van te maken. Deze versie van de reis is dus niet alleen de herinnering aan het landschap – de landschappen – van de Curueño, maar ook een herinnering aan een landschap dat ik op een dag ging weerzien met het vermoeden te zijn teruggekeerd naar een onbekende rivier en wereld en een herinnering aan een reis die ik maakte met de groeiende overtuiging dat de meest onbekende tochten die zijn die ons het meest na aan het hart liggen.

DE REIZIGER

La Mata de la Bérbula, zomer 1989